

Tekonivelpotilaan kivunhoito

el Markku Lehtimäki

Sisältö

- Yleistä
- Tekonivelpotilaan kipu
- Multimodaalinen kivunhoito
- Tekonivelpotilaan multimodaalinen kivunhoito
- Coxan tapa
- Kotiin viemisiksi

Yleistä kivusta

- Kipu on epämiellyttävä sensorinen ja/tai emotionaalinen kokemus mahdolliseen kudonvaurioon (IASP 2008)
- Yleisin syy hakeutua lääkäriin
 - Yleisimpiä syitä päätyä leikkaukseen
- Kova kipu altistaa komplikaatioille
- Kipuun ei totu
- Potilas usein kipunsa paras asiantuntija!

Tekonivelpotilaan kipu

- On käytännössä aina kroonista kipua
 - Eli kestänyt yli 3-6 kuukautta
- Krooninen kipu saattaa selittää miksi 20%:lle polvipotilaista jää kipua vaikka kivun aiheuttaja on hoidettu
- Toisaalta n. 80 % tulee kivuttomiksi!

Kivunhoidosta

- Lissabonin julistus 1995: Jokaisella potilaalla oikeus laadukkaaseen kivunhoitoon!
 - Hoidon tulee perustua tieteelliseen näyttöön ja kliiniseen kokemukseen
- Kipua tulisi mitata/arvioida
 - NRS (0-10) tai vastaavat asteikot
 - Elintoiminnot: syke, RR, hengitystaajuus jne.
- Myös annetun hoidon vastetta on arvioitava

Multimodaalinen kivunhoito

- Koostuu
 - Leikkausta edeltävästä kivunhoidosta
 - Leikkauksenaikaisesta kivunhoidosta
 - Leikkauksen jälkeisestä kivunhoidosta
- Käytetään 2 tai useampaa eri mekanismilla vaikuttavaa lääkettä ja/tai menetelmää
- Tavoitteena maksimaalinen hyöty minimaalisilla haitoilla!

Tekonivelpotilaan multimodaalinen kivunhoito

- Hyvä leikkausta edeltävä kivunhoito
- Keskushermostopuudutukset
- LIA eli leikkausalueen paikallispuudutus
- Ääreishermonpuudutukset
- Kipulääkkeet i.v., i.m. p.o.
- Lääkkeettömät hoidot

Coxan tapa

- **Leikkausta edeltävä kivunhoito**

- Olisi tärkeää, että nivelrikkokipu olisi hyvin hoidettu jo ennen leikkausta
- Potilaan omat kroonisen kivun lääkkeet jatkuu normaalisti kokoajan
- Informaatio kivusta leikkauksen jälkeen
 - Ei vähennä kipua mutta parantaa kivunsietoa

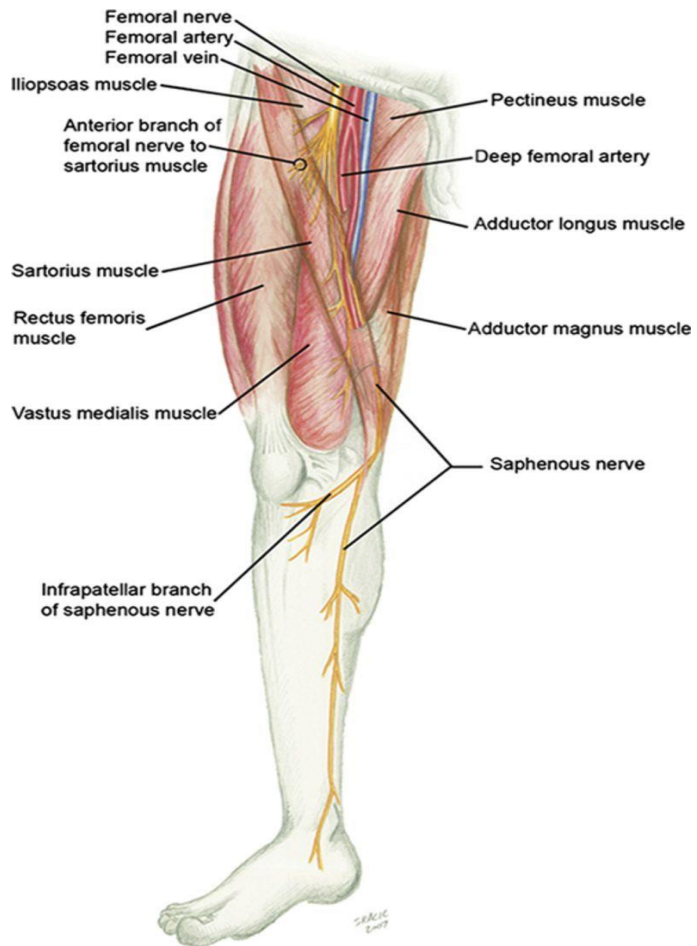
Coxan tapa

- **Leikkauksenaikainen kivunhoito**
 - Selkäydinpuudutus
 - Deksametasoni 4-20 mg i.v.
 - LIA (polvi) eli nivelen ympäriskudoksen paikallispuudutus
 - Ropivakaiini 2 mg/ml 100 ml

Coxan tapa

- **Leikkauksenjälkeinen kivunhoito**
 - Polvipotilaille saphenous-hermon puudutus ultraääni ohjatusti
 - Ropivakaiini 2 mg/ml 10-20 ml
 - Vaikutusaika keskimäärin 24 h
 - Erittäin vähän motorista vaikutusta
 - Olkapääpotilaille interskaleeninen tai supraklavikulaarinen kertapuudutus
 - Ropivakaiini 7,5 mg/ml 20 ml

Saphenous-puudutus

Tekonivelsairaala
COXA

Coxan tapa

- **Leikkauksen jälkeinen kivunhoito**
 - Parasetamoli
 - Tulehduskipulääke aina kun mahdollista
 - Hyöty korostuu polvipotilailla
 - Opiaatit
 - Pitkävaikutteinen oksikodoni + naloksoni
 - Lyhyt-/nopeavaikutteinen oksikodoni
 - Omat kroonisen kivun lääkkeet jatkuu

Lisäksi hoida

- Pahoinvointi
 - Deksametasoni
 - Ondansetroni
 - Fosaprepitantti eli Ivemend®
- Ummetus
 - Mobilisaatio
 - Bulk-laksatiivi esim. Levolac®, Movicol®
 - Oksikodoni + naloksoni
 - Naloksegoli eli Moventig®
- Mahan limakalvo
 - Leikkausstressi + kortisoni + tulehduskipulääke + trombinestolääke → riski vuotavalle mahahaavalle ↑
 - Kaikille PPI-lääkitys kuukaudeksi

Kotiin viemiseksi

- Jokaisella on oikeus hyvään kivunhoitoon
- Kivunhoidon tulee olla multimodaalista
- Hyvä kivunhoito mm.
 - Vähentää fyysistä ja psyykkistä kärsimystä
 - Nopeuttaa kuntoutumista
 - Estää kivun kroonistumista
 - Vähentää infektioita

Kiitos!